

VI FEIRER ÅRSLØPET

Årsløpet er den sentrale aksene det praktiske og pedagogiske livet i en steinerbarnehage dreier rundt. Vi har derfor valgt å gi ut en årlig kalender og et lite hefte som beskriver hvordan vi lar årsløpet føre oss gjennom sesongene fra fest til fest, hver med sine typiske tradisjoner av arbeid lek og sang.

Bursdagsfeiring i Eplekanten.....	1
Høsttakkefest	2
Mikkelsmess	4
Lanternefest	4
Adventstiden	6
Adventskransen	6
Adventsspiral	6
Julespill	6
St.Nicolas	7
Lucia.....	7
Nissefest	8
Foreldregløgg.....	8
Helligtrekongersfest	9
20-dags Knut.....	9
Fastelavn og karneval	10
Fastetiden.....	10
Påskefest	11
Kristi Himmelfart	11
Pinsefest	12
Sommerfest	12

Bursdagsfeiring i Eplekanten

Barnas fødselsdager er spesielle dager i Eplekanten. Denne festdagen er en dag da barnet føler seg helt annerledes enn alle andre dager og skal få lov til det. For barnet er identitet knyttet tett opp til alder. Det er som en terskel overskrides: "Jeg er tre år!" Tre fingre holdes stolt i været og tre stjerner lyser i barnets øyne. Det er viktig at vi voksne holder godt øye med barnet en slik dag, at vi er særlig oppmerksomme på hvordan det har det.

Det er en dag for minner, en glad og sårbar dag på samme tid. Barnet får kappe og krone, og vi har Fødselsdagsring denne dagen, ikke "vanlig ring" som ellers. En trone er bygget opp, og når de andre barna har satt seg på gulvet, får fødselsdagsbarnet med kappe og krone skride inn under en silkebro for å ta plass på tronen. Så tennes lyset som går fra hånd til hånd med gode ønsker fra hver i sær og vi synger fødselsdagssangen:

Ønsker på din fødselsdag

Gleder av alle slag

Til ditt behag

I et antroposofisk perspektiv har den enkelte individualitet en historie som strekker seg utover menneskets opphold på jorden. Dersom fortelleren i barnehagen føler seg vel med det, kan et eventyr som speiler noe av et slikt livssyn brukes. Det er viktig at fortelleren gir barnet et bilde som også hun eller han selv kan forbinde seg med som voksen. Dersom det ikke føles riktig, kan en historie som begynne med at barnet fødes fortelles. Det er fint å flette inn konkrete detaljer som barnet kjenner igjen og som gir det den gode følelsen av at denne historien er akkurat min. Kanskje vil en også tenne ett lys for hvert år som nevnes.

Om bordet er fint dekket med servietter og vakre glass, lys og blomster, behøver ikke selve maten å være så annerledes enn ellers. En isbit i vannet kan være nok. Dette avhenger av hva barna og de voksne er vant til. Under feiringen får barna kanskje en krone og en liten gave fra barnehagen.

Høsttakkefest

Denne festen feires i mange kulturer og har lange og varierte tradisjoner. Festen har både kristne og ikke-kristne røtter. Som voksne kan vi kjenne takknemlighet over alt naturen byr oss om høsten. Vi ønsker at denne takknemlighetsstemningen skal videreføres hos barna og skape rom for undring og glede.

Festen forberedes i lang tid. Kanskje begynner vi allerede om våren, når korn og frø såes og potetene kommer i jorden. De siste ukene før festen fortelles det eventyr og synges om alt det som preger denne tiden. Her, som ellers, må det som er typisk i landsdelen og de lokale skikkene spille en stor rolle. Få vestlandsbarnehager kan besøke duftende kornåkrer og ikke mange østlandsbarnehager kan oppleve sauene komme ned fra fjellet. Likevel har vi mye felles, og i de fleste steinerbarnehager forberedes festen med maling av korn, kjerning av smør, bakst og grønnsakshenting. Et bugnende årstidsbord fylles opp med alt som hentes inn. Den siste uken kan vi be foreldrene ta med seg noe til bordet. Slik bidrar alle.

Selve festdagen kan man feire alene eller man kan velge å invitere familiene til ring og et stort felles måltid.. Er dette en familiefest, styrker den også tilhørigheten for store og små. Samtalene flyter lett over den herlige maten. En slik fest hjelper barna til å føle kjærighet og samhørighet med naturen. I uken etter høstfesten, nytes enda restene.

Vil du vite hvordan bonden

Vil du vite hvordan bonden

Vil du vite hvordan bonden

Sin havre han sår?
Ser du sådan gjør bonden
Ser du sådan gjør bonden
Ser du sådan gjør bonden
Når sin havre han så

Vil du vite..
Han skjærer sitt korn?
Ser du..
Når han skjærer sitt korn

Vil du vite..
Han binder sitt korn
Ser du..
Når han binder

Vil du vite..
Han tresker sitt korn
Ser du..
Når han tresker sitt korn

Vil du vite..
Han maler sitt korn
Ser du..
Når han maler sitt korn

Vil du vite..
Han baker sitt brød
Ser du..
Når han baker sitt brød

Vil du vite..
Han eter sitt brød
Ser du..
Når han eter sitt brød

Vil du vite..
Han hviler seg godt
Ser du..
Når han hviler seg godt

Vil du vite..
Han danser og ler

Ser du..
Når han danser og ler

Mikkelsmess

Mikaelstiden innledes 29. september. Denne festen har en helt annen karakter enn den Tradisjonsrike og åpne høstfesten. Mikaelshøsten har flere betegnelser og flere tradisjoner. I Norge er festen blitt kalt Mikkelsmess. Primstavmerket er ofte en vekt. I Draumkvedet heter Mikael Sankte Såle-Mikjel. "Sål" betyr 'sjel'. Denne betegnelsen knytter seg til forestillingen om at Mikael hadde som oppgave å veie sjelene på dommedag. Andre kaller dagen Mikaeli og knytter den særlig til historien om erkeengelen Mikael som vant over dragen (Johannes Åpenbaring 12, 7-9).

I vår kultur har denne dagen sjelden vært markert i moderne tid. Rudolf Steiner så imidlertid en betydning i å feire en fest som peker fremover på denne tiden av året. Høstjevndøgn er passert, og en mørkere tid er i vente. Som voksne kan vi fornemme hvilke egne indre og ytre "drager" som utfordrer oss i kanskje i form av fristelser, unnlatelser og intoleranse i vår tid. Både utholdenhet, fasthet, mot og vennskap kreves for å nedkjempe disse "dragene".

Motivet i barnehagen i denne tiden er nettopp mot og utholdenhet. Eventyr som tar opp kampen mellom det onde og det gode; den lille som kan være modigere enn den store, ridderen som vinner over dragen og vinner prinsessen eller Askeladden som vinner over trollet blir fortalt.

Denne festen skal helst ikke preges for sterkt av tradisjon og faste former. Den forutsetter at man stadig er åpen for nye impulser. Festen i barnehagen kan gjerne variere fra år til år, men for barna er det godt at noen elementer går igjen. Det sies at hesten er et symbol på forstand. Ridderen og hestens hals er gjerne et element som kan gå igjen. Barna får også ofte male sine egne ridderbånd, og etter en dristig tur langs en krevende hinderløype blir de kan hende slått til Mikaelsriddere ved et gnistrende bål der riddermåltidet etterpå inntas.

Jeg så en ridder ride
Med gylne krans om sin side
Og stråleglans om ham sto
Til kampen ville han ride
Mot dragen ville han stride

Lanternefest

Når vi går mot kortere dager, og mørket blir tettere, har vi ikke bare bruk for motet ridder Georg inspirerer oss til å styrke, men også til den barmhjertigheten som lanternefesten minner oss om. Vi skal dele med hverandre, og vi skal lyse for hverandre. Det finnes flere legender om St.Martin, både om hvordan han tok skrittet bort fra krigergjerningen, og om hvordan han vandret om som en hjelper fra gård til gård. Alle legendene har barmhjertighet og hjelpsomhet som tema.

Frem mot festen lager vi lanterner av glass som vi pynter med silkepapir og setter et telys i. Festen holdes om ettermiddagen på St. Martins dag 11.november sammen med foreldre og søsken. Sent på ettermiddagen når det er blitt mørkt, samles vi i barnehagen og får høre en av legendene om St.Martin. Etterpå går vi i en lang, lysende rekke ut fra barnehagen og opp til Helgeseter. Med tente lanterner synger vi lanternesangene som vi har øvd på lenge. Kanskje hører gamle Martin det og kommer forbi. Gamle Martin er også en vekter, sier noen. Det er ham som passer på trærne og blomstene, når vi ikke er der, og han har også en lykt, og han har et esel, - eller en hest.

Her går jeg med min lanterne.
Og min lanterne med meg.
Der oppe lyser en stjerne.
Her nede lyser jeg.
Brenn ei ut, mitt lys!
Vi går til vårt hus
Bimmeli bammeli bom.
Brenn ei ut, mitt lys!
Vi går til vårt hus.
Bimmeli bammeli bom.

Lanterne, lanterne
Sol og måne, stjerne.
Skinne høyt mitt lys,
Skinne høyt mitt lys,
Skinne høyt min lille lanterne.

Lanterne lanterne
Sol og måne, stjerne.
Kom kun storm og vind!
Kom kun storm og vind!
Dere slukker aldri lanternen min!

Lys over landet - det er det vi vil, det er det vi vil!

Martin! Martin! Martin var så god en mann!
Lys på himlen tente han, at der oppe se man kan hva som skjer i by og land!

Se! En stjerne er min hånd.
Og den andre er en stjerne.
Oppestjerne, nedestjerne.

Gjerne, gjerne!
Å!- så gjerne knytter de et vennskapsbånd.

Adventstiden

Vi ønsker ikke at adventstiden skal få preges av stress og uro, men heller av stille forventning. Vi baker og gjør barnehagen fin til jul, men vi legger ikke vekt på å produsere så mange gaver. Mange store opplevelser er likevel innvevd i disse ukene, blant annet:

Adventskransen

Vi tenner lys i adventskransen hver dag og synger

O høye barn, vi venter deg
O høye barn, vi venter deg
Med fryd og sang og harpeklang
Med fryd og sang og harpeklang

Adventsspiral

Til denne festen, som vi holder når adventstiden begynner, legges en stor spiral av mose på gulvet, i midten står et stort lys tændt. Vi har røde epler og med små lys i, og med dem går vi, en etter en, inn i spiralen og tenner hvert vårt lys ved det store, en fin og inderlig opptakt til julemåned.

Over stjernehimlen går Mor Maria stille
Hun av alle engler får gaver til sin lille
Solens gull og stjerneskinns veves i en skjorte fin
Skyttlen flyr, Maria syr
Snart er tiden omme

Mor Maria trenger tråd, hvor kan hun den finne?
Gode engler vet en råd, jordens barn vil spinne
Tro og håp og ærlighet veves inn i kjærlighet
Varm som ull og ren som gull
Nå kan julen komme

Julespill

Hele desember måned spiller vi julespill i stedet for å ha ring og eventyr. Barna får Maria- og Josef-, engle- og hyrdedrakter på, og vi synger og leker vandringen mot Bethlehem til kjente toner.

Et barn er født i Betlehem, i Betlehem
Thi gleder seg Jerusalem
Haleluja, haleluja!

St.Nicolas

Mellom adventshagen og julefeiring ligger Sankt Nikolas dagen, som vi feirer den 6.desember. St.Nikolas ble født i byen Patara i Lilleasia. Allerede da han var barn, la foreldrene merke til hans fromhet. Menneskene fattet stor tillit til Nikolas, som senere var biskop i Myra. Folk reiste langt for å høre hans ord og for å spørre ham om råd. Aller mest elsket han barna, og alltid hadde Nikolas med seg nøtter, epler eller honningkaker til dem. Den gyldne legenden (legenden av des Jacobus de Voragine) forteller at St. Nikolas en dag i året kommer ned for å bringe noe godt til menneskene. Han bærer en blå kappe som er besatt med stjerner, og med sin gyldne vogn og hvite hest reiser han over stjernehimmelen til jorden. Han har en gylden stav og en gylden bok i hånden. I boken står det skrevet alt hva barna har gjort, han kjenner dem godt hver og en, og viser både strenghet og varme for dem alle.

Under er et eksempel på brev fra Nikolas til barna, siden han sjelden viser seg i Eplekart:

Kjære Kjernevenner!

Så fint dere har gjort det her! Og tusen takk for gulroten til eselet mitt! Det ble så glad så glad!! Den smakte nok ekstra godt.. omtrent sånn som pepperkaker for kjernevenner, tror jeg nok. I dag var det snille eselet mitt så trett i bena. Vi har gått så langt, så langt, og sett innom i mange hus og hytter og barnehager. Tungt lass har det båret på ryggen, eselet mitt i dag, for mange mennesker trenger litt ekstra nå når det snart er jul.

Dere har vel sett hvor mørkt det er om kveldene for tiden? - og hvor klart stjernene skinner? Jeg skal hilse dere fra alle stjernene. De ber meg minne dere om julen og julestjernen som snart skal tennes. Og de ber om at dere om å spille "Det gamle Julespillet", for de voksne, for når de blinker ned til jorden der oppe fra himmelen, synes de at det ser ut som noen mennesker har glemt det? Vil dere gjøre det, barn? Draktene og ordene og sangene vet jeg dere har. Lykke til!

God jul, kjære venner!! Hvis dere kikker opp på himmelen på selve julekvelden, får dere nok se den store julestjernen. Kanskje dere vil synge "Deilig er den himmel blå" for eselet mitt og meg mens vi drar videre? - for når vi hører den, vet jeg vi får en fin tur hjem.

Beste hilsener fra St.Nicolas og Eselet.

Lucia

Her i landet ble det i gammel tid feiret stort omkring vintersolverv, årets lengste natt, natten da alle onde makter var ute for å skade mennesker og dyr.

Lucia var en ung jente fra Syracus i Hellas som led martyrdøden på Sicilia i år 303 og senere ble opphøyet til helgen. I den nordiske folketro ble Lucia stående som lysets, godheten, sannheten og gledens symbol. Navnet "Lucia" er dannet av det latinske ordet "lux" – som betyr lys. Før frokost den 13.desember, var det skikk mange steder at den

eldste datteren på gården kledde seg som Lucia og gikk rundt for å signe gård og bygd for å jage vekk alle onde makter. Etter å ha sunget sangen "intet være bange lussinatti lange" – samlet familien seg til "lussifrokost". Lucia lysbæreren har hvit drakt og lys i håret. Om livet har hun et rødt bånd. Lussekattene som deles ut har sin tradisjon fra den lange "lussinatti". I en svensk tradisjon er det også en stalldreng ved navn Steffan i Luciatoget. Han opptrer som Lucias hjelper og deler ut brød og kaker til de fattige.

Her i barnehagen baker vi lussekatter og synger Luciasanger. Vi går i luciatog opp til Helgeseter hvor vi går innom fjøset og synger for dyrene – og besøker beboernes morgensamling der vi deler ut lussekatter og synger sammen med dem. Barna er kledd i hvite klær med rødt belte/bånd.

Svart senker natten seg
I stall og stue
Solen har gått sin vei
Skyggene truer
Se, på vår terskel står
Hvitkledd med lys i hår
Santa Lucia, santa Lucia

Nissefest

-liker vi også å ha i adventstiden. Da kler vi oss i nisseklær og spiser grøt med mandel i mens vi sitter på gulvet. Og selvsagt får loftsnissen og nissene på låven også smake! – Det eneste som er litt dumt den dagen, er at ting ofte blir "nisset bort" kanskje skjeene våre for eksempel; sist dukket de opp mellom lakenene i skapet! Nisser er ramme sånn☺

Hei, Tomtegubber
Ta i ring, Kom!
Og la oss lysteige være!
Hei, Tomtegubber
Ta i ring, Kom!
Og la oss lysteige være!
En liten tid – vi lever her – med mye møye og stort besvær!
Hei, Tomtegubber
Ta i ring, Kom!
Og la oss lysteige være!

Foreldregløgg

Det er hyggelig å invitere foreldre på besøk en ettermiddagsstund før jul. Vi viser julespill, synger sammen og smaker på det gode vi har bakt før vi ønsker hverandre Gledelig Jul.

Nissen han var så gild en mann
Så mange kunster kunne han

Han kunne rosene plukke
Han kunne neie og bukke

Nissen han var så gild en mann
Så mange kunster kunne han
Han kunne hoppe og danse
Binde de vakreste kranse

Nissen han var så gild en mann
Så mange kunster kunne han
Han kunne pynte og bake
Og la foreldrene smake!

Helligtrekongersfest

Når vi er tilbake etter jul, er Jesusbarnet lagt i krybben og den store stjernen tent. Da har også vismennene begynt sin vandring mot stallen. Julespillet fortsetter vi med, men nå er det utvidet også med dette elementet. På selve dagen, 6.januar, når kongene kommer frem med gavene sine, har vi en fest med barna etter spillet. Vi dekker langbord og spiser kronebrød og barna får hver sin ledestjerne.

O stjerne, hav takk, vår ledende venn, i mellom de villsomme veie!
Alt hytten vi ser, nu kjenner vi den, lykksalighet monne vi eie
:/Med glede vi trede her inn i det fattige hus/:
Vi kommer så fjernt, vi konger tre, alt fra de østlige lande,
Thi aldri så snart vi stjernen får se på nattens himmel at stande,
:/ Vi glade forlade vår skinnende kongeborg/:
Så siger vi eder nu farvel, vår frelser ville vi prise.
Se stjernen skinner så klart i kveld, og veien vil den oss vise!
:/Hil være i ære den konge for himmel og jord/:

20-dags Knut

Denne dagen klinger julen ut, de siste rester blir fjernet og har vi et pepperkakehus – ja, så blir det slutt på det!

Kong Vinter, Kong Vinter!
Du kan gjøre jorden hvit!
Madam Tø, Madam Tø!
La vær' å slaske bort vår snø!
Madam Tø, Madam Tø!
La vær' å slaske bort vår snø!
Kong Vinter, Kong Vinter!
Du kan gjøre jorden hvit!

Fastelavn og karneval

Denne festen har røtter i både kristen og hedensk skikk. Den hedenske bakgrunn har med fruktbarhet å gjøre. I gamle dager ble fastelavensriset brukt til å frembringe fruktbarhet over det kommende år, både på marker og blant mennesker. I andre tradisjoner ville man rense seg for dårlige egenskaper eller uvaner. Dette ble og blir i mange deler av verden enda synliggjort gjennom bisarre dyremasker. I kristen tradisjon var dette den siste festen før fastetiden.

Karnevalstiden i barnehagen har en annen karakter. Det er en fest som inneholder masse humor, moro og glede. Festen har ofte en ramme rundt et tema som skifter fra år til år avhengig av barnegruppen. Bare fantasien og alder på barna setter grenser på hva slags tema man velger. Viktig at både barn og voksne har det moro og at det er plass for mye tøys og tull. Alle som vil får kle seg ut i enkle kostymer, et hatt, bukseseler eller et tørkle kan være nok forvandling for barna. Vi unngår masker og for mye sminke fordi det er viktig at barna, på grunn av trygghet, kjenner hverandre igjen og vi appellerer til det vakre rundt oss. Det kan ofte være nok for barna at barnehagen forvandles ut fra valgt tema til et vakkert, magisk sted, hvor barna for tid til å undre seg. Musikk, sang og rytmeinstrumenter inngår. Maten spiller en stor rolle på alle fester, men det er ikke så mye ekstra som skal til før det blir festmat. Det kommer an på hvordan vi tilbereder og serverer maten. Frukt skåret opp på en spesiell måte, kan være nok til at det er fest.

Fastetiden

Vi rydder ikke straks bort alt det rare i barnehagen, men lar festen langsomt klinge ut mens sneen smelter. Så fjerner vi pynt og fjas litt etter litt. - En stund er verden kanskje litt grå og stille, litt fargeløs, og den byr på litt mindre lukt og litt mindre smak. Urtene fra i fjor er gamle, vi lar med vilje inntrykkene dempes nå frem mot det nye livet og påskefesten. Slik, uten ord, får også barna leve med i året rytme.

Fastelavn er mitt navn
og boller vil jeg have.
Boller opp og boller ned og
boller i min mave,
Hvis jeg ingen boller får
Så laver jeg ballade!
Fastelavn er mitt navn
Og nå vil jeg ha bolle.
Hvis jeg ingen bolle får
Så begynner jeg å trolle!

Påskefest

Med påskefesten markeres oppstandelseskraftene i naturen. Våren feires. Hovedbudskapet er muligheten til forvandling og nytt liv. Nå er vinteren over. Det blir lysere og det spirer rundt oss i naturen.

Kanskje settes det opp et lite, åpent silke- eller lett bomullstelt i lysegrønt og hvitt med liljer foran i enden av rommet. Mot teltet fører et rødt bånd i en sløyfe inn i teltet og ut i garderoben. I teltet står det et lavt bord med et kar med rent vann. Vi setter oss der den røde tråden begynner. Foran oss har vi en liten blomsterpote med jord til hvert barn og en skål med solsikkefrø. Så spiller vi eller synger vårsanger. Hvert barn sår frø i potten og går langs det røde båndet inn i teltet for å øse livets vann over frøet. Så følger de det røde båndet ut i garderoben, setter fra seg potten og gjør seg klare til å lete etter egg.

Dette er en fest for alt som spirer og gro. Noen forteller barna en historie om påkeharen. Det er like spennende hvert år om påkeharen har funnet veien hit. Det dekkes til måltid, og vakre fargede egg hører til på bordet. I ringen synges det om påkeharen og kyllinger.

Her har vært en liten påkehare
og han har lagt et egg
Og jeg vet også hvor han har lagt det
for han har nemlig sagt det!
Kikk oppe, kikk nede
prøv om du kan se det,
Kikk ute kikk inne
Prøv om du kan finne det!
Et lite påskeegg.

Kling klang klemme
er påkeharen hjemm?
Hvis han kommer hjem i dag
så har han
nok et egg å ja
Et påskeegg
Et påskeegg
Egg egg egg

Kristi Himmelfart

Dagen før Kristi-himmelfart blåser vi såpebobler – ja mer gjør vi ikke ut av dette enn å oppleve at noe stiger... Dessuten er det siste dag før en bitte liten ferie, siden vi alltid legger en planleggingsdag til den fredagen etter Kristi Himmelfart.

Hei og hå, nå er våren kommet.
Hei og hå, nå er våren her.

En dag jeg gikk i skogen
Så fant jeg mange hvitveis små. Og jeg plukket en i hånden,
Og jeg plukket hånden full.

Pinsefest

Pinsefesten er en fest for brorskapet mellom alle menneskene over hele jorden og samtidig en vårfest. Pinsen kalles også blomstenes og språkets fest. Pinsefesten er forbundet med lys og luft. Luftens element blir feiret, og mange lager pinse-fugler med barna. Barnehagen blir ofte pyntet med løv, blomster og fugler. Menneskenes evne til kommunikasjon, medfølelse og vennskap symboliseres mange steder ved at hvert barn får tenne et lys, gjerne et flytelys mens man tenker på en venn. Sammen feirer vi samklangens mellom menneskene, språket og naturen som springer ut.

Mitt duehus jeg åpner opp
Og duene ut, hei hopp, hei hopp
De flyver ut i den grønne mark
Så glade som duen i Noahs ark
I rette tid de kommer hjem
Da lukkes det atter opp for dem
Å hør hvor de snakker
Lar nebbet gå
Om alt hva de ute i verden så
:/:Ro-ko-ko, ro-ko-ko-, ro-ko-ko,ro :/:

Sommerfest

Bakgrunnen for å feire St. Hans er Johannes døperens fødselsdag. Men i førkristen tid feiret man også midtsommer. Man tente bål på bakketoppene, danset i lange rekker og gav seg hen til naturen i glede. Denne festen faller ofte sammen med avslutningen før sommerferien og festens budskap er gleden over lyset og sommeren. Samtidig er det en høytidelig markering for dem som går ut av barnehagen for å begynne på skolen. Denne festen har glede og begeistring i seg, men også vedmod over noe som er over. "Skolebarna" har kanskje forberedt noe de vil vise foreldrene som kan være høydepunktet på festen. Dette er en fest som handler om fellesskap og avskjed. Voksne og barn i lek og latter og gode minner som tas med på veien enten barna skal på skolen eller kommer tilbake etter ferien.

Bind deg ein blomekrans
Kom så til leik og dans
Fela ho let no so vakkert i lund
Sit ikkje stur og tung
Syn at du og er ung
Veks fri som fagre lyng

Dans no og syng!